

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Dramatik i udvalg

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Dramatik i udvalg", i Heiberg, Johan Ludvig: *Dramatik i udvalg*, udg. af Jens Kr. Andersen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 526. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergjl04val-shoot-idm140721243472880/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Dramatik i udvalg

Sin senere hustru, Johanne Luise (f. Pätges, 1812-90) traf Heiberg første gang 1826 på Det kgl. Teater. Den purunge balletpige og skuespiller elev, der kom fra yderst beskedne kår, var da ingenlunde uvant med at være genstand for mandlig opmærksomhed. Efter brylluppet 1831 etablerede ægteparret et hjem (fra 1844 i Søkvæsthuset på Christianshavn), der næsten blev en institution i københavnsk kulturliv. Her mødtes en snæver elite af åndspersongigheder ved elegant selskabelighed til kræsen drøftelse af tidens kunst og tænkning; her dyrkedes – og fastsattes regler for – »den gode smag«. Fru Heiberg (som hun indtil for nylig turde benævnes) var livet igennem teatrets fejrede og feterede prima donna og bidrog selv til repertoireet med flere vaudeviller. For eftertiden ligger hendes betydning ikke mindst i memoire-værket *Et Liv gjenoplevet i Erindringer* (udg. posthumt 1891, 4. udg. ved Aage Friis 1944), hvori hun sætter Heiberg (og sig selv) et hæderfuldt minde. I en berømt passage skildres »Bellmans-Sommeren« 1832, som Heiberg'erne tilbragte i Hørsholm sammen med digteren Henrik Hertz, der netop med *Cjenganger-Breve* (1830) havde meldt sig som Heibergs litteraturpolitiske allierede, og som kvitterede for sommeropholdet med digt-suiten »Erindringer fra Hirschholm« (»Posthusets«, »Billardets«, »Hyacintherne«) 1833.

1830-36 varetog Heiberg en stilling ved Den kgl. militaire Høiskole (med lokaler i det såkaldte Gjethus på Kgs. Nytorv, forgængeren for Officersskolen på Frederiksberg Slot) som lærer i fagene logik og skønlitteratur med forpligtelse til at udarbejde fagskrifter i disse fag; således har vi fra Heibergs hånd en af de tidligste danske litteraturhistorier, omend den i den trykte form nærmest har karakter af synopsis (fra 1831). Samtidig virkede han nogle år som gymnasielærer (Borgerdydskolen).

Af største litteratur- og teaterhistorisk rækkevidde blev imidlertid Heibergs dramatiske gennembrud med den genre, hvori han skulle komme til at excellere: *vaudevillen*, det lette og veldrejede underholdningsstykke med indlagte sange og aktuelt og lokalt emne. I afsnit 3 nedenfor vil der blive meddelt udførligere om vaudevillens genrologi og æstetik. Den internationalt velorienterede Heiberg kendte genrens udenlandske rødder, især de franske, men også den tyske liederposse; et eksempel herpå, K. v. Holteis